

Humanitarna udruga Duga Vukovar
Sajmište 23, 32000 Vukovar
Tel.: +385 (032) 400 195
www.duga-vukovar.hr
e-mail: udrugadugavu@gmail.com

Republika Hrvatska
Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Donje Svetice 38
10000 Zagreb

Poštovani,
krajem 2021. godine, u sklopu projekta "Prepoznaj, reagiraj i reci STOP!", istraživački tim naše Udruge proveo je istraživanje čiji je cilj bio ispitati potrebe starijih osoba za socijalnim i zdravstvenim uslugama, te ispitati prepoznaju li osobe starije životne dobi nasilje i jesu li mu bili izloženi (istraživački rad u cijelosti možete pronaći na internet stranici Humanitarne udruge Duga Vukovar).

Napredak na polju medicine, socijalne zaštite i generalno bolji uvjeti života doveli su do produljenja životnog vijeka i posljedično do kontinuiranog povećanja udjela starijih osoba u općoj populaciji. Skupina starijih osoba postaje sve važniji čimbenik u svakodnevnom funkcioniranju društva, a specifične socijalne i zdravstvene potrebe starijih ljudi postaju tema kojoj je potrebno posvetiti dodatnu pozornost.

Problem nasilja nad starijim osobama nažalost predstavlja čestu pojavu u društvu, a posebno je zabrinjavajuća činjenica da ovaj društveni fenomen pokazuje tendenciju povećanja učestalosti zbog čega stručnjaci iz različitih znanosti upozoravaju da eskalacija ovog problema tek slijedi u nadolazećim desetljećima.

U istraživanju provedenom na uzorku od 305 ispitanika sa područja Vukovarsko-srijemske županije, starosti od 55 do preko 85 godina, došli smo do sljedećih informacija :

- svaka četvrta osoba starija od 55 godina trpi neki oblik nasilja (u rasponu od izoliranih manjih incidenata do kontinuiranog nasilja najtežeg oblika).
- polovina žrtava nasilja nikome ne govori o problemu sa kojim se suočava, a samo 20 posto slučajeva nasilja nad starijim osobama završi prijavom nadležnim institucijama.
- glavni razlozi neprijavlivanja nasilja su osjećanje stida, sramote, nepovjerenje u institucije i strah od posljedica prijave odnosno uvjerenje da prijava može biti samo kontraproduktivna - nasilje neće biti zaustavljeno, a situacija će se samo pogoršati nakon što nasilnik prođe policijsku obradu i ponovno se nađe na slobodi.
- 13 posto osoba starijih od 55 godina nema vlastiti izvor prihoda - ovisni su o pomoći države, obitelji, prijatelja, humanitarnih organizacija itd.
- 40 posto anketiranih ispitanika treba pomoć u obavljanju barem jednog od kućanskih poslova (pospremanje, pranje rublja, kuhanje, nabavka namirnica,...)
- malo manje od 10 posto starijih osoba nije u mogućnosti samostalno otići liječniku, a pritom nemaju nikoga ko bi im u tome pomogao.

- oko 40 posto starijih osoba živi u samačkim kućanstvima.
- svaka četvrta starija osoba je slabije pokretna ili nepokretna.

Svjesni smo činjenice da su podaci prikupljeni u istraživanju odnose na specifičnu lokalnu sredinu šireg područja grada Vukovara, ali dobivene rezultate u najvećoj mjeri potvrđuju i rezultati istraživanja iz drugih krajeva Republike Hrvatske.

Isto tako, svjesni smo da navedeni rezultati istraživanja u svom najužem smislu ne predstavljaju područje djelovanja Ministarstva znanosti i obrazovanja, ali ako se problemu pristupi uvažavajući širi kontekst uvjerenja smo da i Ministarstvo znanosti i obrazovanja može dati svoj doprinos u procesu omogućavanja prava starijih osoba na dostojanstven i produktivan život, oslobođen nasilja, stereotipa i predrasuda. Stoga predlažemo da :

- 1) osmislite, potaknete i omogućite provođenje što većeg broja aktivnosti u kojima bi polaznici obrazovnog sustava (od najmlađih do najstarijih) bili u kontaktu sa starijim osobama i na taj način uvidjeli situaciju u kojoj se starije osobe nalaze i senzibilizirali se na njihove potrebe i probleme. Senzibiliziranjem mlađih naraštaja na probleme i potrebe starijih osoba povećali bi njihovu motivaciju da pomognu starijim osobama kroz volontiranje, učešće u akcijama/projektima pomoći starijim osobama, obilaženje starijih osoba i pomaganje u kućanskim i drugim poslovima i u konačnici ništa manje važan razgovor i pružanje socijalne potpore starijim osobama.
- 2) omogućite uvođenje predmeta Građanski odgoj u što veći broj škola diljem Republike Hrvatske. Neke od glavnih cjelina predmetnog kurikuluma Građanskog odgoja poput promicanja vrijednosti ljudskih prava i razvijanja temeljnih vrijednosti slobode, jednakosti, ravnopravnosti, socijalne pravde, etičnosti i obiteljskih vrijednosti potaknule bi mlađe naraštaje da revidiraju vlastiti odnos prema starijim osobama, smanje ili u potpunosti uklone predrasude koje imaju prema starijoj populaciji (ageizam), uvažavaju značaj iskustva starijih osoba za društvo u cjelini i pokažu spremnost da se društveno aktiviraju kako bi se promovirane vrijednosti ostvarile u praksi.
- 3) osmislite i u nastavni plan i program uvrstite predmete ili teme koje bi se dotakle pitanja financijskog i zdravstvenog obrazovanja. Učinak ovog postupka na glavne probleme ovog otvorenog pisma ne bi bio direktno vidljiv, ali dugoročno gledano financijska i zdravstvena edukacija polučila bi rezultate u nadolazećim desetljećima. Obrazovanje u području financija osposobilo bi mlade da tijekom svog radnog vijeka odgovorno raspolažu vlastitim financijama, racionalno investiraju resurse u uspješne poslovne pothvate i na vrijeme poduzmu mjere štednje kojima bi ostvarili veći stupanj ekonomske neovisnosti u starijim godinama. Zdravstvena edukacija naučila bi mlade kako da što djelotvornije vode brigu o vlastitom psihofizičkom blagostanju i funkcionalnosti pružajući im smjernice kako da starost dočekaju očuvanog psihičkog i tjelesnog zdravlja. Sadašnjom edukacijom o temama financija i zdravlja u budućnosti bi prevenirali barem dio problema sa kojim se suočavaju pripadnici starije populacije.

Ove mjere mogle bi se realizirati uz pomoć različitih državnih i fondova Europske unije, a kao najbolji indikator korisnosti ovih mjera mogu se uzeti brojni primjeri ekonomski i demokratski razvijenih zemalja u kojima slične inicijative već postoje i daju hvalevrijedne rezultate.

U realizaciji ovog poduhvata naša Udruga, a vjerujem i mnoge druge organizacije i udruge diljem RH spremne su Vam ponuditi pomoć i suradnju, sve u cilju senzibilizacije društva na probleme starije populacije i sprječavanja nasilja nad najranjivijom dobnom skupinom.

S poštovanjem,

U Vukovaru, 03.06.2022. godine.

Humanitarna udruuga Duga Vukovar